

Asia: VN/2166/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

STTK:n keskeiset viestit:

- Opintoseteliä hyödyntävät nuoret kilpailevat edelleen samoista aloituspaikoista muiden hakijoiden kanssa. Vaikuttavampi keino olisi lisätä aloituspaikkoja, vahvistaa korkeakoulujen perusrahoitusta ja joustavoittaa ensikertalaiskiintiötä.
- Opintosetelin käyttöajan tulisi olla esitettyä kahta vuotta pitempi, jos tavoitteena on, että aiempaa useampi ammatillisen tutkinnon suorittanut hakisi korkeakouluun.
- Opintosetelikokeilulla ei tule edistää tutkinnon suorittamista avoimessa korkeakoulussa.

STTK kannattaa tavoitetta tukea ja nopeuttaa nuorten siirtymää korkeakoulutukseen ja vähentää koulutusalan valintaa ja jatko-opintoihin siirtymistä koskevaa kuormitusta. Suhtaudumme kuitenkin kriittisesti siihen, missä määrin suppeaksi rajattu opintosetelikokeilu voi edistää koulutustason nostoa. Opintoseteliä hyödyntävät nuoret kilpailevat edelleen samoista aloituspaikoista muiden hakijoiden kanssa. Vaikuttavampi keino olisikin lisätä aloituspaikkoja ja vahvistaa korkeakoulujen perusrahoitusta. Opiskelupaikan vastaanottamiseen liittyvää riskiä olisi mahdollista pienentää joustavoittamalla ensikertalaiskiintiötä huomioimaan paremmin tilanteet, joissa tarve koulutusohjelman vaihdolle ilmenee suhteellisen pian opiskelupaikan vastaanottamisen tai opintojen aloittamisen jälkeen.

Opintosetelin käyttöajan tulisi olla esitettyä kahta vuotta pitempi, jos tavoitteena on, että aiempaa useampi ammatillisen tutkinnon suorittanut hakisi korkeakouluun. Ammatillisen tutkinnon suorittaneet tyypillisesti hakevat korkeakoulutukseen vasta useamman työvuoden jälkeen.

Opiskelu avoimessa korkeakoulussa ei oikeuta opintotukeen tai opiskeluterveydenhuollon palveluihin. Opintoseteliä hyödyntävien oletetaan hankkivan toimeentulonsa työskentelemällä työn ohessa. STTK pitää erittäin huolestuttavana, että opintosetelikokeilun kautta vahvistetaan jo olemassa olevaa opiskelijoiden eriarvoista asemaa korkeakoulutuksessa.

Vaikutusten arviointi

Esityksessä tulisi paremmin huomioida nuorten heikko työllisyystilanne ja sen vaikutukset mahdollisuuksiin hyödyntää opintoseteliä. Nuorten avoimiin korkeakouluopintoihin hakeutumista voivat työttömyysturvalla opiskelua koskevien ehtojen lisäksi rajoittaa pelko työttömyysturvan menettämisestä.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat tehneet pitkäjänteistä työtä koulutuksen ulkopuolelle jäävien nuorten tavoittamiseksi, ja niiden rooli tulisi huomioida paremmin opintosetelikokeilussa.

Määräaikaisena kokeiluna toteutettava opintoseteli lisää korkeakoulujen hallinnollista työtä eri järjestelmiin, opintojaksojen yhteensovittamiseen, tiedottamiseen ja markkinointiin. Vaikutukset korkeakoulujen henkilöstöön tulisi huomioida esityksessä.

Muita huomioita

Opintoseteli mahdollistaa taloudellisen tuen kohdistamisen rajatulle nuorten kohderyhmälle. Jatkossa tulisi tarkastella mahdollisuutta hyödyntää vastaavaa mallia myös muille kohderyhmille kuten toisen asteen tutkinnon suorittaneille aikuisille, alanvaihtajille tai maahanmuuttajille.

Valmisteilla oleva esitys koskien mahdollisuutta suorittaa koko tutkinto avoimessa korkeakoulussa tarkoittaisi toteutuessaan sitä, että jatkossa nuorten olisi mahdollista aloittaa korkeakouluopinnot tuetusti avoimessa ja sen jälkeen jatkaa maksullisia opintoja tutkintoon saakka. Se lisäisi merkittävästi eriarvoisuutta, koska kaikilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia maksullisiin korkeakouluopintoihin. STTK korostaa, että opintosetelikokeilulla ei tule edistää tutkinnon suorittamista avoimessa korkeakoulussa.

Nousiainen Riina
STTK ry.